



**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 11 (13)
2025**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

11

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2025

MUNDARIJA

Жанназарова Г.К., Кодиржонов Ш., Миркомиллов Д. Инфраструктура экологии: мировой опыт и перспективы для Узбекистана.....	7
Бабаханова Д.Р. Цифровая трансформация промышленности: инновации, которые определяют будущее.....	15
Raxmatullaev A.X. Neft-gaz sanoati korxonalarining samaradorligini oshirishda investitsion faoliyatni takomillashtirish.....	18
Кадилова Д.Ш. Фосфогипс чиқиндисиди асосида олинадиган гипсли боғловчининг техник-иктисодий самарадорлик кўрсаткичлари.....	22
Исраилова Д.К. Иқтисодиётда аёллар бандлигини ташкил этишга назарий қарашлар...	24
Мирсаидова Ш.А. Зарубежный и отечественный опыт повышения эффективности строительных компаний.....	29
Солиева Г.А. Туризм и цифровые технологии.....	35
Қобилов Ш. Янги Ўзбекистоннинг “Яшил” тараққиёт йўли” — хавфсизлик ва фаровонлик омили.....	39
Boboyev A.Ch. Hududlarda agrosanoat majmuasini klaster asosida ishlab chiqarishini tashkil etish	46
Жураханов М.Э. Концептуальные основы устойчивого развития малого бизнеса и предпринимательства Узбекистана.....	50
Ismatov R.O. Sanoat korxonalarida innovatsion faoliyatni boshqarish tizimini samaradorligini oshirish.....	55
Шокирова Г.М. Суть и особенности управления цифровым маркетингом и его значимость для организации бизнес-процессов на промышленных предприятиях.....	60
Anafiyyayev A.M. Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda sanoat tarmog'i salohiyatining roli.....	65
Mirzayev S.A. O'zbekiston qurilish sanoatida strategik boshqaruv.....	69
Sattikulova G.A. To'qimachilik sanoatini rivojlantirishni hududiy xususiyatlari yuzasidan ilg'or xorij tajribasi.....	72
Ubaydullaev K. Qoraqalpog'iston Respublikasi qishloq xo'jaligida moddiy-texnika resurslaridan foydalanish samaradorligini oshirish zahiralari.....	76
Quvondiqova G.S. “International experience: the interrelationship between industrial investments and economic growth”.....	80
Сапаров И.Ў. Европа иттифоқининг рақамли платформаларни тартибга солиш тажрибаси: Digital Markets Act (DMA) ва Digital Services Act (DSA).....	84
Saidaxmedov N.X. Raqamli texnologiyalar asosida yengil sanoat korxonalarida mehnat unumdorligini oshirish mexanizmlari.....	90
Pardayev T.N., Jo'rayev J.J., Usmonov Sh.E. Bojxona to'lovlaridan beriladigan imtiyozlarning samaradorligini oshirish yo'llari.....	94
Eraliev A.A. Efficient utilization of digitalization to enhance productivity in Uzbekistan's enterprises.....	99
Соҳибназаров А.А. Ўзбекистонда исломий молия тизимининг шаклланиши ва ривожланиш босқичлари: хронологик ёндашув.....	103
Karimova N.Y. Raqamli transformatsiya va mehnat unumdorligi o'sishining iqtisodiy rivojlanishga ta'siri: O'zbekiston misolida empirik tahlil.....	107
Usubjonov Z.V. Bank xizmatlari bozorini rivojlanishda marketing strategiyalaridan foydalanish.....	110
Jo'raboyev H.X. Analysis of economic and financial indicators of small business entities in the construction sector.....	113
Ziyodullaev S.M. Modern approaches to reducing liquidity risk in managing bank passive operations and harmonization with international standards.....	117
Хайдаров Х.У., Рахмонов Д.Р. Молиявий инқироз оқибатлари ва уларни олдини олиш чора-тадбирлари ахамияти.....	120

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 11-son 2025 yil

Achilov A.N. Aktuar uslublarning aktualligi.....	125
Berdiyarov B.T. O‘zbekiston tijorat banklari uchun sun’iy intellektga asoslangan kredit riski va likvidlikni boshqarish.....	127
Nishonboyev D.E. Directions for improving the business environment in Uzbekistan.....	132
Юлдашева Г. Основные направления повышения эффективности управления деятельности предприятий оптовой (розничной) торговли.....	136
Jumanazarova G. Investitsion siyosatni amalga oshirishda xorij tajribasi.....	138
Амбарцумян А.А. Некоторые проблемы внедрения возобновляемых источников в генерацию энергии.....	142
Yangiboyev U.A. Chakana savdo tarmoqlarini raqamlashtirish yo‘nalishlari	146
Холматов Б., Абдукаххорова З. Ижтимоий давлат моделлари	150
Mambetjanov Q.Q. Kambag‘allikni qisqartirishda inson kapitali omilidan samarali foydalanish yo‘nalishlari	154
Nigmatova D.Z., Amanov E.G’. Talant management tizimi – inson resurslarini boshqarishda innovatsion yondashuv sifatida	159
Xalmirzayev A.A., Shodiyeva N.H. Agroturizmni rivojlantirishning xalqaro tajribalari va undan O‘zbekistonda foydalanish imkoniyatlari	162
Normurodov X.E., Abduxalilov S.A. O‘zbekiston iqtisodiyotining barqaror o‘shida inson kapitalining ahamiyati	167
Мусаева Д.Д. Основные принципы и подходы к стратегическому управлению	172
Гайбуллаев Ф. Коррупциядан қарши мурасасиз муҳит яратиш борасида кенг қўламли ислохотлар стратегияси.....	175
Mirzayev B.S. Bank sektorida kredit xavflarini baholashning yangi usullari: PD–LGD–EAD integratsiyalashgan modeli.....	180
Ruzmanov Sh.U. Oziq-ovqat korxonalari mahsulotlari raqobatbardoshligini boshqarish samaradorligini baholash usullari.....	183
Xasanova X.F. Islomiy moliyalashtirishda buxgalteriya hisobi va audit tekshiruvlarini uyg‘unlashtirish.....	187
Baxtohunova D.N. Mijoz - bank uchun emas, bank- mijoz uchun. (Mijozning o‘rniga o‘zingiz o‘tiring...).....	191
Ikromov A.Sh. Yangi O‘zbekistonda oziq-ovqat korxonalarida mahsulot raqobatbardoshligini boshqarish amaliyotini davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash xususiyatlari.....	195
Abdumo‘minov A.A. Sanoat korxonalari raqobatbardoshligiga ta’sir etuvchi omillar.....	200
Murtazayev I.B. Zarafshon mintaqasida agrar salohiyat va qayta ishlash infratuzilmasini rivojlantirishning oziq-ovqat xavfsizligiga ta’siri.....	207
Абдухамидова Ф.Б. Факторы, влияющие на намерение пользователей оформлять цифровые подписки.....	212
Juraev D.A. Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish samaradorligini oshirish.....	215
Захирова Г.М. Ўзбекистонда тиббий туризмни ривожлантириш масалалари.....	218
Tursunov M.B. Tadbirkorlik risklarining mohiyati, mazmuni va turlari.....	223
Danabekov A.S. Yangi O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirish - davlat siyosatining ustuvor masalasi sifatida.....	230
Кадырова И.В. Работы особенности регионального туристического кластера.....	233
Ro‘zimatova Sh.B. Xorazmda gastronomik turizmni rivojlantirish.....	237
Doniyev Sh.O’. Global iqtisodiy integratsiya sharoitida to‘g‘ridan-to‘g‘ri xorijiy investitsiyalar jalb qilish: mavjud imkoniyatlar hamda to‘siqlar.....	240
Давлетов Ж.М. Зарубежный опыт управления качеством пассажирских перевозок на железнодорожном транспорте.....	244
Aripov O.A. Sharqda buyuk mutafakkirlarning asarlarida «tadbirkorlik» tushunchasi mohiyatining yoritilishi.....	248
Turebekov A.A. Jahon bozor iqtisodiyotida ishlab chiqarish xarajatlarini tartibga solishning nazariy jihatlar.....	253

12. Жураханов М. Э. “Факторы влияющие на устойчивое развитие малого бизнеса” - European Journal of Interdisciplinary Research and Development 2023. № 16 С. 189-195 ISSN 2720-5746. <http://ejird.journalspark.org/index.php/ejird/article/view/644>
13. Ахметшин А.Ф. «Методологические основы формирования устойчивой стратегии развития объектов малого бизнеса» // Научное обозрение. 2015. № 20. С. 393–398.
14. Шермухамедов Б., Мирвалиева М. “Роль малого бизнеса и частного предпринимательства в занятости населения” // Научный электронный журнал «Международные финансы и учет». № 6, декабрь 2018.
15. Егорова Н.Е., Ахметшин А.Ф. «Имитационные модели устойчивого развития малых предприятий». монография. – М.: ЦЭМИ РАН, 2019. – 128 с.
16. Marifovich, M. M. (2023). The effect of product diversification on the economic efficiency of industrial enterprises. Deutsche Internationale Zeitschrift für Zeitgenössische Wissenschaft, (68).
17. 11. Mukhtarov, M. (2023). Ways to increase the economic efficiency of textile industry enterprises based on product diversification. Economics and Education, 24(5), 274-278.
18. 12. Marifovich, M. M. (2022). Means to increase efficiency in industrial production. Confrencea, 6(6), 104-107.
19. Жураханов М. Э. “Анализ эффективности деятельности субъектов малого бизнеса в Андижанской области” “Collquium-journal” #31 (154) 10.11.2022. ISSN 2520-6990 73-76 стр. <https://cyberleninka.ru/article/n/analiz-effektivnosti-deyatelnosti-subektov-malogo-biznesa-v-andizhanskoy-oblasti>
20. Жураханов М. Э. “Роль малого бизнеса в национальной экономике и пути его развития”. “Collquium-journal” #34 (121) 10.12.2021, ISSN 2520-6990 <https://cyberleninka.ru/article/n/rol-malogo-biznesa-v-natsionalnoy-ekonomike-i-puti-ego-razvitiya/viewer>.

UDK: 658.01

**SANOAT KORXONALARIDA INNOVATSION FAOLIYATNI BOSHQARISH TIZIMINI
SAMARADORLIGINI OSHIRISH**

**ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ
ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ НА ПРОМЫШЛЕННЫХ
ПРЕДПРИЯТИЯХ**

**ENHANCING THE EFFICIENCY OF THE INNOVATION MANAGEMENT SYSTEM IN
INDUSTRIAL ENTERPRISES**

Ismatov Raxmatillo Oltinovich

Namangan davlat texnika universiteti professori

Annotatsiya

Maqolada sanoat korxonalari innovatsion faoliyatni boshqarish samaradorligiga ta'sir ko'rsatuvchi omillar keltirilgan, innovatsion rivojlanishiga milliy korxonalarni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan moslashtirishning muammolari aniqlangan, sanoat korxonalari innovatsion boshqaruvi samaradorligini oshirishga qaratilgan ilmiy taklif va amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan

Kalit so'zlar: innovatsiya, innovatsion faoliyat, innovatsion boshqaruv, innovatsion loyiha, modernizatsiya, innovatsion mahsulot, innovatsion biznes, innovatsion texnologiyalar.

В статье представлены факторы, влияющие на эффективность управления инновационной деятельностью промышленных предприятий, выявлены проблемы социально-экономической адаптации национальных компаний к инновационному развитию, а также разработаны научные предложения и практические рекомендации, направленные на

повышение эффективности инновационного управления в промышленности.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, инновационное управление, инновационный проект, модернизация, инновационная продукция, инновационный бизнес, инновационные технологии.

The article outlines the factors influencing the effectiveness of innovation management in industrial enterprises, identifies the challenges of socio-economic adaptation of national companies to innovation-driven development, and formulates scientific proposals and practical recommendations aimed at improving the efficiency of innovation management in the industrial sector.

Keywords: innovation, innovation activity, innovation management, innovation project, modernization, innovative product, innovative business, innovative technologies.

Bugungi kunda milliy iqtisodiyotimiz oldida turgan dolzarb masalalardan biri qisqa muddatda mamlakatning innovatsion rivojlanishiga erishishdir. Aks holda, O‘zbekistonning rivojlangan davlatlar qatoridan joy olishi murakkab kechishi aniq. Mazkur masalani ijobiy hal etish uchun keng qamrovli islohotlar olib borish bilan bir qatorda nanoindustriya tarmoqlarini rivojlantirishga ham alohida ahamiyat qaratish lozim.

O‘zbekistonda innovatsion jarayonlarni rivojlantirishga bo‘lgan ehtiyojning kuchayishi, mamlakatning jahon xo‘jaligiga integratsiyalashuvi, modernizatsiya va diversifikatsiyalashuv jarayonlari hamda iqtisodiy taraqqiyotning jadallashishida respublikada “...innovatsion jarayonlarni rag‘batlantirish, tarmoq va hududlar darajasida innovatsion faollik va innovatsion rivojlanishning kompleks dasturlarini amalga oshirish, innovatsion - faol tadbirkorlik sub’ektlarini qo‘llab - quvvatlash mexanizmlarining ishlab chiqilmaganligi[2] milliy iqtisodiyot innovatsion salohiyatini oshirishga to‘sqinlik qilayotgan eng asosiy omillardan sanaladi.

Shuning uchun ham O‘zbekiston Respublikasining kelajakda mamlakatni yanada rivojlantirishga mo‘ljallangan strategik vazifalarida “...ilmiy-tadqiqot va innovatsiya faoliyatini rag‘batlantirish, ilmiy va innovatsiya yutuqlarini amaliyotga joriy etishning samarali mexanizmlarini yaratish”[3] va “...O‘zbekiston Respublikasining 2030 yilga borib Global innovatsion indeks reytingi bo‘yicha jahonning 50 ilg‘or mamlakati qatoriga kirishiga erishish”[4] vazifalarining belgilab qo‘yilishi respublikada innovatsion faoliyatni rivojlantirish va undan samarali foydalanishda muhim masalalardan hisoblanadi

XXI asrning boshiga kelib milliy iqtisodiyotni raqobatbardoshligini oshirishda mamlakatlar o‘zining innovatsion ishlab chiqarish kontseptsiyasiga o‘tishi zarur degan xulosaga kelindi. Natijada iqtisodchi olimlarning innovatsiyalar bilan bog‘liq turli qarash va yondashuvlari rivojlana boshladi. Bu borada amerikalik iqtisodchi olim J.Brayt “Innovatsiya jarayoni ilm, texnika, tadbirkorlik va boshqaruvni o‘zida birlashtiruvchi, innovatsiyalarni tijoratlashuviga qaratilgan faoliyatdir”[5] – deb ta’kidlaydi. Uning fikricha, innovatsiya jarayoni g‘oyani paydo bo‘lishidan boshlab tijorat asosida hayotga tatbiq etish jarayonigacha bo‘lgan bosqichni o‘z ichiga oladi.

Innovatsion jarayonlar bilan bog‘liq muammolarni birinchilardan bo‘lib o‘rgangan olimlardan biri Y.Shumpeter innovatsion o‘zgarishlarni korxonalar nuqtai nazaridan ishlab chiqarishni yangi texnika va texnologik jarayonlar asosida ta’minlash evaziga bozorlarga chiqish; yangi xususiyatlarga ega bo‘lgan mahsulot turlarini yaratish; yangi xomashyolardan foydalanish; ishlab chiqarishni tashkil etishni takomillashtirish va yangi innovatsion tovarlar bilan ta’minlash; yangi iste’mol bozorlarini ochish yo‘nalishlariga ajratgan holda tadqiq etish maqsadga muvofiq ekanligini ta’kidlaydi [6].

Innovatsiyalarni rivojlantirishni tadbirkorlik nuqtai nazaridan talqin etgan Druker esa, tadbirkorlarning innovatsion qarashlari, fikrlashlari bir-biridan farqlanadi, ya’ni innovatsiya jarayonlarini rivojlanishi tadbirkorlikning ixtisoslashgan yo‘nalishlariga bog‘liqdir deb ta’kidlaydi [7].

Rossiyalik iqtisodchi olimlar M. Ionov, A. Kulagin, V. Loginovlar o‘zlarining tadqiqotlarida innovatsiyalar – korxonalarning iqtisodiy samaradorligini ta’minlash zarurati va vositasi ekanligi ilmiy jihatdan asoslaganlar [8].

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali 11-son 2025 yil*

A.Utkin esa bozor sharoitida korxonalarning samarali iqtisodiy faoliyati uchun innovatsiyalar muhimligini ta’kidlab, korxona iqtisodiy o’sishini ta’minlovchi asosiy dastaklardan biri sifatida tavsiflagan.

Ushbu muammolarning O‘zbekistonda boshqaruv nuqtai nazaridan hal qilinishidagi o‘ziga xos xususiyatlar SH.N.Zaynutdinov, A.A. Madaliev, D. SHodieva, N.M. Rasulov, SH.G. Akramova, A.E. Norov, B.A. Mavlanov, I.S. Xotamov, SH.E. Mustafakulov, G.P. G‘ulomova kabi iqtisodchi olimlar o‘z ilmiy izlanishlarida sanoat korxonalari innovatsion boshqaruvi samaradorligini oshirishda inson omilining o‘rni, sanoat korxonalari innovatsion boshqaruvi samaradorligini oshirishda yuqori malakali kadrlarga bo‘lgan talab, jumladan, sanoat korxonalari boshqaruvi samaradorligini oshirishda innovatsion ishlanmalardan foydalanishning uslubiy asoslari o‘rganilgan.

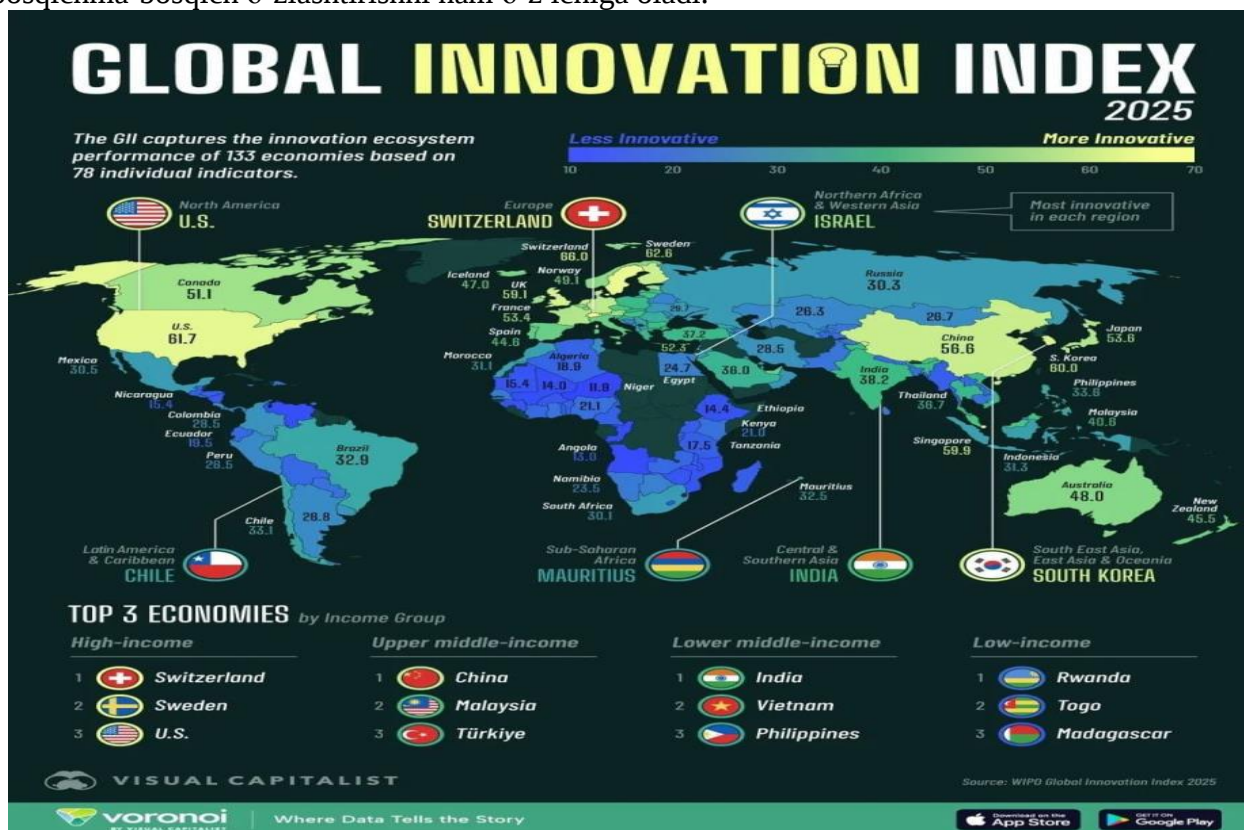
Innovatsion faoliyat – ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlikni ta’minlash maqsadida yangi yoki takomillashtirilgan jarayon va texnologiyalarni qo‘llashni, yangi turdagi mahsulotlar, ishlar, xizmatlarni ishlab chiqishni yaratishga qaratilgan faoliyat deb tushuniladi.

Iqtisodiy jarayonlardagi tub o‘zgarishlar (bozorning globallasuvi, axborot texnologiyalardan keng foydalanish, rivojlanishni boshqarish, biznesni tashkil etishdagi tarkibiy o‘zgarishlar) turli korxonalarda islohotlar ko‘lamini o‘shirishga sabab bo‘lmoqda.

Milliy iqtisodiyotimiz oldida turgan xozirgi kundagi dolzarb masalalardan biri qisqa muddatda mamlakatning innovatsion rivojlanishiga erishishdir. Aks holda, O‘zbekistonning rivojlangan davlatlar qatoridan joy olishi murakkab kechishi aniq. Mazkur masalani ijobiy hal etish uchun keng qamrovli islohotlar olib borish bilan bir qatorda nanoindustriya tarmoqlarini rivojlantirishga ham alohida ahamiyat qaratish lozim.

Innovatsiyalarga ko‘pincha iqtisodiy raqobatbardoshlikning asosi sifatida qaraladi. Quyidagi xaritada mamlakatlarni ilmiy tadqiqotlar va tadbirkorlikni rivojlantirish qobiliyatiga asoslangan reytingini tuzadigan yillik Global innovatsiyalar indeksi (Global Innovation Index, GII) natijalari tasvirlangan.

Xaritadagi pastroq ko‘rsatkichlar to‘q ko‘k rangda ko‘rsatilgan bo‘lib, ular oshgani sayin asta-sekin yashil, keyin esa sariq rangga o‘tadi. Vizualizatsiya uchun ma’lumotlar Butunjahon intellektual mulk tashkiloti (WIPO) tomonidan taqdim etilgan. Bu yerda innovatsiya keng ma’noda ta’riflangan bo‘lib, u nafaqat tadqiqot va ishlanmalarga asoslangan yutuqlarni, balki yangi texnologiyalarni bosqichma-bosqich o‘zlashtirishni ham o‘z ichiga oladi.



2025 yilda indeks WIPO ning metodologiyani modernizatsiya qilish, yangi ma'lumotlar manbalarini integratsiyalash, zamonaviy, taqsimlangan va raqamli innovatsion ekotizimlarni yanada aniqroq baholash bo'yicha sa'y-harakatlarini aks ettiruvchi 78 ta ko'rsatkichdan foydalanadi.

Evropa davlatlari dunyodagi eng innovatsion davlatlar qatoridan joy olishda davom etmoqda. SHveytsariya qatorasiga 15 yil indeksda yetakchilik qilmoqda, SHvetsiya, Buyuk Britaniya, Finlandiya, Niderlandiya va Daniya esa kuchli o'ntalikka kirgan.

AQSH ketma-ket uchinchi yil GII da uchinchi o'rinni saqlab qoldi va ikki toifada "bozorning rivojlangani" va "ishbilarmonlik faolligi darajasi"da yetakchilik qilyapti. Osiyo mintaqasi GII 2025 da kuchli o'sishni ko'rsatdi, Janubiy Koreya rekord darajadagi to'rtinchi o'rinni egalladi. Mamlakat "inson kapitali va tadqiqotlar" toifasida birinchi o'rinni egalladi hamda WIPO ning turli ko'rsatkichlari bo'yicha yuqori o'rinlardan joy oldi.

Xitoy birinchi marta GII top-10 taligiga kirib, 30 ta davlat orasida yagona o'rta daromadli iqtisodiyotga aylandi. WIPO hisob-kitoblariga ko'ra, Xitoy topshirilgan patent arizalari bo'yicha yetakchilik qilmoqda.

Rossiya innovatsiyalar indeksida 60-o'rinni egalladi. O'zbekiston esa 79-pog'onadan joy oldi [9].

Bugungi kunda jamiyat shu darajada taraqqiy etib ketdiki, unda o'z o'rniga ega bo'lishni istagan har qanday mamlakat yoki kompaniya raqobatga kirishmog'i shart bo'lib qoldi. Rivojlangan mamlakatlarda yohud dunyo sahnida aynan mana shunday raqobatbardosh kompaniyalargina o'z hayotlari davomiyligini saqlab qolishi mumkin. Shunday kompaniyalar ham borki, ular insoniyat tamaddunidan 20-30 yil ilgari yurishadi.

Zamonaviy innovatsion muhit holati ayrim ob'ektiv sabablarga ko'ra qisqa muddat ichida mahalliy biznesning innovatsion darajasi yuqori bo'lishiga imkon bera olmaydi va shu sababdan uning rivojlanishi davlatning ko'plab yo'nalishlari bo'yicha kuch sarflashini talab qiladi. Bunda quyidagi muammolarga e'tibor qaratish zarur:

- biznesning ilmiy-texnik axborotlarga ega bo'lishi uchun tranzaktsiya xarajatlari juda katta;
- yangi texnologiyalarning qiymati va bozor risklari korxonalar, ayniqsa, kichik korxonalar uchun juda yuqori;
- innovatsion loyihalarni ishlab chiqish va amalga oshirish uchun o'z resurslarini taklif etuvchi moliyaviy va investitsion institutlarning keng qamrovli va diversifikatsiyalangan bozori mavjud emas;
- xususiy sektordagi ko'plab korxonalarda innovatsion boshqaruv qarorlari tizimi shakllantirilmagan;
- fanni ishlab chiqarish bilan bog'lab turishi mumkin bo'lgan innovatsion vositachilar institutining rivojlangan tarmog'i yaratilmagan;
- raqobatli muhit mahalliy korxonalarni innovatsiyalarni jalb qilishga etarli darajada rag'batlantirmaydi;

- iqtisodiy rivojlanishning hozirgi bosqichida biznes texnologiyalarining asosiy massasida biznesni tashkil qilishning mablag'larni namunaviy tovarlar ishlab chiqarish yoki ular bilan savdo qilishga kiritishni nazarda tutuvchi an'anaviy yondashuvlar ustunlik qiladi.

Tadqiqotlarimizga ko'ra, respublikamiz sharoitida innovatsion faoliyati xususiyatlarini hamda yirik dunyo kompaniyalari tajribasini o'rganish innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish, korxonalarni innovatsion rivojlanishiga milliy korxonalarimizni ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan moslashtirishning quyidagi muammolarini ajratib ko'rsatishimiz mumkin:

1. Respublikamiz korxonalarining izga tushmagan, tizimsiz innovatsion rivojlanishi. Bu esa kompaniya va xoldinglar boshqaruv tizimida innovatsiyalarni boshqarish vazifalarining hamda tegishli tashkiliy tuzilmalarning yo'qligi natijasi hisoblanadi.

2. Innovatsion faoliyatning yuqori tavakkalchilikka asoslanganligi. Bu esa innovatsiyalar sohasidagi davlat siyosatining beqarorligi va takomillashmaganligi bilan bog'liq. Marketing tadqiqotlarini o'tkazish, innovatsion mahsulotga talabni aniqlash, intellektual mulkni himoya qilishda namoyon bo'ladi.

3. Innovatsion rivojlanish tizimini ishlab chiqish o‘rniga xoldinglar, kompaniyalar, korxonalar mulkdorlari, yuqori rahbariyati tomonidan bir martalik rekonstruktsiyalar va tarkibiy o‘zgarishlarning ustuvor qo‘llanilishi. Bu esa mulk egalari va top-menejerlarda zarur malaka va innovatsiyalarni boshqarish uslubiyati bo‘yicha ko‘nikmalarning yo‘qligi natijasi hisoblanadi.

4. Korxonalar xodimlari tomonidan innovatsiyalarga kuchli qarshilik qilish. Bu esa innovatsiyalarga xos bo‘lgan mavhumlik, bunday sharoitda o‘z vazifa va mas’uliyatlarini aniq bilmaslik, noaniqliklarga nisbatan korxonalar xodimlarining qo‘rquvi, himoya choralarining yo‘qligi.

5. Ichki bozor uchun mahsulot ishlab chiqaruvchi ko‘pchilik respublikamizning yirik korxonalari tomonidan ichki bozorga yo‘naltirilgan innovatsiyalarga etarlicha e‘tibor bermaslik. Bunda eksportga mahsulot chiqaruvchi korxonalar o‘zini raqobatbardoshlik darajasini saqlab turish uchun innovtsiyalarni majbur qo‘llaydilar.

6. Mulkdorlar va menejerlar tomonidan muqobil xarajatlarni yoki boy berilgan naflarni hisoblash, korxonani jadal rivojlantirish bo‘yicha amaliy ko‘nikmaning yo‘qligi sababli yangi texnologiyalarni joriy qilishdan oldingi qo‘llanilayotgan an‘anaviy texnologiyalarni ustuvor himoya qilish.

7. Tizimli jarayon sifatida korxona barcha jihatlarini o‘z ichiga oluvchi, innovatsion rivojlanish deganda esa ilmiy-texnik rivojlanishni, tor ma’noda faqat mahsulot va texnologik innovatsiyalarini tushunish sababli innovatsion rivojlanishga etarli e‘tibor bermaslik.

Tadqiqotlarimiz shuni ko‘rsatmoqdaki, hozirgi kunda respublikamiz amaliyotida zamonaviy sanoat korxonalarida innovatsion faoliyat samaradorligini oshirish kontseptsiyasi etarlicha takomillashtirilmagan. Bu kontseptsiya korxonalarda innovatsion faoliyatni boshqarish jarayonini o‘z ichiga qamrab oladi. Bunga bog‘liq holda, korxonaning innovatsion faoliyatini boshqarish tizimini yaratishda andoza sifatida korxonalar foydalanishi mumkin bo‘lgan kontseptsiya asoslarini shakllantirish taklif etildi.

Bizning fikrimizcha, sanoatning fan sig‘imi yuqori bo‘lgan korxonalari innovatsion faoliyatini boshqarish tizimini shakllanishi innovatsion faoliyatga yo‘naltirilgan mablag‘lardan foydalanish samaradorligini oshirish vazifalarini hal qiluvchi bir qator amaliy vositalarni ishlab chiqish va joriy etish hisobiga mavjud boshqaruv tizimini modernizatsiyalash asosida amalga oshiriladi.

Sanoatning fan sig‘imi yuqori bo‘lgan korxonalari innovatsion faoliyatini boshqarish tizimini takomillashtirish uchun foydalanilishi mumkin bo‘lgan vositalar bo‘lib, innovatsion faoliyatning ichki va tashqi omillarini hisobga olgan holda, innovatsion loyihalarni amalga oshirishni baholash hamda mazkur korxonalarda innovatsion loyihalarni amalga oshirishni optimallashtirishga yondashuvlar, innovatsion g‘oyalarni joriy etish uchun istiqbolli loyihalarni tanlash usullari hisoblanadi.

Bugun innovatsion texnologiyalar maishiy hayotdan tortib yirik ishlab chiqarishga qadar kirib kelmoqda. Yangi texnologiyalar insonlarning hayotini farovon va qulay qilishga xizmat qilmoqda. Sodda qilib aytganda, yangi g‘oyalar kam mehnat qilib, ko‘proq daromad qilish, kam harakat bilan ko‘proq samaraga erishishni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi Internet manba «prezident.uz». 2020 yil 24 yanvar
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 7 maydagi “Iqtisodiyotning soha va tarmoqlariga innovatsiyalarni joriy qilish mexanizmlarini takomillashtirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-3698-sonli Qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 07.02.2017 yildagi “O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha Harakatlar strategiyasi to‘g‘risida”gi PF-4947-sonli Farmoni.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 sentyabrdagi “2019-2021 yillarda O‘zbekiston Respublikasini innovatsion rivojlantirish strategiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5544-sonli Farmoni.

5. Очковская М.С. Инновации как качественный фактор экономического роста. Автореф. диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук. – М.: Дело, 2006. – С.4.
6. Морозова Л. Э., Бортник О. А., Кравчук И. С. Экспертные методы и технологии комплексной оценки экономического и инновационного потенциала предприятий. Учебное пособие.: - М.: Альпина бизнес букс, 2009. - С.9.
7. Друкер П. Задачи менеджмента в XXI веке.: Пер. с англ.: – М.: Издательский дом «Вильямс», 2004. – 272 с.
8. Афоничкин А.И. Основы менеджмента. Учебное пособие.: – М.: Кнорус, 2011. –С.272.

УДК: 338.314

**СУТЬ И ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ЦИФРОВЫМ МАРКЕТИНГОМ И ЕГО
ЗНАЧИМОСТЬ ДЛЯ ОРГАНИЗАЦИИ БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ НА
ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ**

**RAQAMLI MARKETINGNI BOSHQARISHNING MOHIYATI VA XUSUSIYATLARI VA
UNING SANOAT KORXONALARIDA BIZNES JARAYONLARINI TASHKIL
ETISHDAGI AHAMIYATI**

**THE ESSENCE AND FEATURES OF DIGITAL MARKETING MANAGEMENT AND ITS
IMPORTANCE FOR ORGANIZING BUSINESS PROCESSES IN INDUSTRIAL
ENTERPRISES**

Шокирова Г.М. University of economics and pedagogy
Старший преподаватель кафедры «Экономика»

Аннотация

В условиях активной цифровизации мировой экономики особое значение приобретает трансформация маркетинговой деятельности промышленных предприятий. Цифровой маркетинг сегодня выступает не только как инструмент продвижения продукции, но и как стратегический ресурс управления внутренними и внешними бизнес-процессами. В данной статье рассматриваются сущность и особенности управления цифровым маркетингом, его влияние на производственную и сбытовую деятельность, а также ключевые организационно-методологические аспекты внедрения цифровых решений в маркетинговую среду промышленного предприятия.

Ключевые слова: цифровой маркетинг, промышленное предприятие, B2B, цифровая трансформация, бизнес-процессы, управление маркетингом, цифровая стратегия

Global iqtisodiyotning faol raqamlashtirilishi sharoitida sanoat korxonalarining marketing faoliyatini transformatsiya qilish alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bugungi kunda raqamli marketing nafaqat mahsulotni ilgari surish vositasi, balki ichki va tashqi biznes jarayonlarini boshqarishning strategik resursi sifatida ham qaralmoqda. Ushbu maqolada sanoat korxonasida raqamli marketingni boshqarish mohiyati va xususiyatlari, uning ishlab chiqarish va sotuv faoliyatiga ta'siri, shuningdek marketing muhitiga raqamli yechimlarni joriy etishning asosiy tashkiliy-metodologik jihatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: raqamli marketing, sanoat marketingi, B2B, raqamli transformatsiya, biznes jarayonlar, marketing boshqaruvi, raqamli strategiya

In the context of active digitalization of the global economy, the transformation of marketing activities at industrial enterprises is gaining particular importance. Today, digital marketing is